

Pa naša zavednost in poštrevnost je večja, nego krivičnost in zaniknost naših nasprotnikov: baš včeraj se je namreč vršila slavnostna otvoritev nove veličastne zgradbe Družbe sv. Cirila in Metoda, v kateri se nastani št. Jakobska ljudska šola. Šola je po priznanju naših nasprotnikov samih najmodernejša in zahtevam najbolj odgovarjajoča od vseh tržaških mestnih šol. In tako stoji ponosno nov monument slovenske zavednosti in poštrevnosti v našem Trstu. Naj sprejme naša učiteljica, CMD, izraze najiskrenejše hvaležnosti in priznanja tržaških Slovencev na plemeniti skrbi za našo deco!

Naša dežela, namreč mesto Trst z okolico, je doslej še edina dežela v naši državi, ki nima svojega šolskega zakona. Ne le zaradi te abnormalnosti kot take, temveč tudi posebno iz vzroka, ker je to dejstvo omogočalo mestnemu magistratu voditi šolsko politiko, ki je naše upravičene zahteve dosledno prezirala, so naši mestni zastopniki, oziroma deželni poslanci neštevilokrat zahtevali, da se to stanje odpravi in sklene deželni šolski zakon. In letos je večina res predložila načrt takega zakona, ki seveda vse prej nego varuje naše interese. Odbor političnega društva »Edinost« se je z zastopniki učiteljskega društva za Trst in okolico posvetoval in prišel že do primernih zaključkov, katerih se bodo držali naši poslanci v deželnem zboru pri razpravi in sklepanju o tem predmetu.

Lepo se razvija »Slovenska trgovska šola«, vzdržana po naših narodnih zavodih in je dosegla v minolem letu pravico javnosti.

Ozreti se nam je tudi na tržaške državne srednje šole, na katerih so nastale naravnost nevzdržljive razmere za naše dijake. Dasi je pretežna večina dijakov nemenske narodnosti, vendar se je poskrbelo, da na zavodu, na katerem je bilo svoj čas precejšnje število slovenskih profesorjev, poučujejo izključno le Nemci iz oddaljenih avstrijskih kronovin.

Večina mestnega sveta se je sicer v proračunu za leto 1912 izneverila svojim tradicijam, ko je dovolila za slov. šolo v Oropadi K 54.000.—. Seveda je to storila šele, ko je za ital. šolstvo dovolila preko 2 milijona! Popolnoma umestna je bila pripomba slov. mestnega svetovaleca, naj si večina ne domišlja, da naklanja kakšno milost, ampak da izpolnjuje le svojo dolžnost.

Zahteva po prepotrebni razbremenitvi škedenjske šole, z ustanovitvijo samostojne slov. ljudske šole v Sv. M. M. Sp. in po ustanovitvi take šole v Rocolu je ostala glas vprijočega v puščavi.

Treba bo vbodoče posvetiti tudi temu vprašanju vso pažnjo in skrbeti, da se nastale neznosne razmere izboljšajo, kar bo mogoče le z ustanovitvijo samostojnih slovenskih srednjih šol v našem mestu.

V minolem letu je napravilo vprašanje slov. vseučilišča korak naprej. Pripuščen je bil namreč kot privatni docent na zagrebško univerzo gosp. dr. Bogumil Vošnjak, ki se habilitira za bodoče slov. vseučilišče. V slovenski javnosti pa je prodrla ideja, da bodi sedež bodočega slovenskega vseučilišča v Trstu in ne v Ljubljani. Gotovo je to stališče, na katerem so slovenski voditelji tržaški že davno stali, popolnoma pravilno, ker je bodočemu slov. vseučilišču mogoč v Trstu tak razvoj, kakor bi ga drugod ne mogel doseči.

Naše politično društvo je bilo v poslednjem času tudi pozvano v javnosti, naj z ozirom na to, da bodi Trst sedež slovenski univerzi, prevzame v svojo roko vodstvo akcije za njo. Doslej pa politično društvo »Edinost« tega ni prevzelo, pač pa ga čaka za bodočnost ta važna naloga.

Iz Istre.

Pojasnili smo že, kako je hotel vzeti krajni šolski svet v Dolini boljanskemu nadučitelju podstrešje. Ker pa istočasni nadučitelj ni mož, ki bi se ustrašil in kleknil na kolena pred fermani, ki jih izdajata dolinski župan in njegov tajnik, sta se potrudila še dalje.

Nadučitelj je vložil utok proti odloku deželnega šolskega sveta z dne 7. marca t. l. št. 406. Da bi bil ta utok rešen, nista utegnula čakati. Koncem julija je pristopil župan in deželni poslanec g. Pangerc pred sodnika in napravil nadučitelju sodniško tožbo. Sodnija je določila, da se bo vršila obravnava te znamenite pravde 3. septembra. Tudi to ni prestrašilo nadučitelja, le priskrbel si je odvetnika. Ustrašil se je pa obravnave tožnik in odstopil od tožbe.

Sodnija je 1. septembra pozvala nadučitelja, naj ji naznani v petih dneh, ali hoče on nadaljevati s tožbo. Nadučitelju ni bilo treba sodniške tožbe, ker ve, da se rešujejo take zadeve upravnim putem.

Predložil je račun nastalih stroškov, in sodnija je ugotovila za to znesek 25.05 K, kar je krajni šolski svet v Dolini tudi izplačal.

Ministrstvo je razsodilo na nadučiteljev utok s svojim odlokom z dne 17. septembra t. l., št. 36.546, da pripada nadučitelju podstrešje. »Merodajna za to razsodbo je bila okoliščina«, pravi ministrstvo, »da so v 14. § zakona z dne 5. junija 1908, št. 32, k postranskim prostorom pripadajoči prostori navedeni le kot primer, ker se mora smatrati v vsakem gospodarstvu podstrešje kot neobhodno potrebno«.

To smo objavili, ker bi utegnili markateremu tovarišu koristiti. Razvidno je, s kakimi šikanami se mora boriti istrsko učiteljstvo, a razvidno je tudi, kako znajo gospodariti v dolinski županiji.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonoeno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrov na združba s omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 142.663.88.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od združbe kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zaplenjeno!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

S prve vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (26. septembra 1912).

1. Mestnemu magistratu ljubljanske-mu se je sporočilo, da je ostal Zavezin odbor isti, ker letos ni bilo volitev; le namesto umrlega odbornika Ignacija Šijanca je bil izvoljen nadučitelj Fran Brinar iz Gotovej na Stajerskem.

2. Vsem naprednim listom se je odposlala javna zahvala ob priliki naše zadnje XXIV. glavne skupščine.

3. Dne 18. in 19. avgusta letošnjega leta je zborovala skupščina »Združenja srbskega učiteljstva«, ki jo je Zaveza brzojavno pozdravila.

4. Gospodu Franu Finžgarju, c. kr. profesorju na učiteljski v Gorici, se je poslala izjava o častnem članstvu. Zavezino vodstvo pa mu je obenem čestitalo tudi ob Najvišjem odlikovanju z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

5. »Ljubljansko učiteljsko društvo« je bilo potom dopisa vabljen v pomnoženi pripravljalni odbor za 25 letnico Zaveze, ki se vrši v Ljubljani dne 14. in 15. avgusta l. 1913.

6. Deželni poslanec tovariš Štefan Ferluga je zastopal dne 8. septembra Zavezo pri slavnosti 25. letnice pevskega društva »Hajdrih« na Proseku.

7. Prošnji učiteljsčnikov iz Celovca, Gorice in Maribora, ki so prosili za brezplačno pošiljanje Zavezinih listov, se ugodno kakor prejšnja leta.

8. »Prvi anončni pisarni v Ljubljani« se oficialno sporoči odpoved inseratnega dela »Učiteljskega Tovariša« z zadnjo številko letošnjega leta. Inseratni del stanovskega glasila prevzame sklepom upravnega odbora z novim letom njega upravnik tovariš Jakob Pretnar.

9. Na dopis »Učit. tiskarne« do Zaveze glede kritja njenega dolga pri Zavezinih listih je odgovorilo predsedstvo, da sklepa o njegovi vsebini upravni odbor takoj v svoji prvi redni seji.

10. Pismeni nasveti »Učit. tiskarne« se uvažujejo in povoljno rešijo. Ti nasveti se tičejo a) komisijonalne razprodaje mladinskih spisov, ki jih je založila Zaveza; b) Zavezinih steklenih omar, v katerih je spravljena Zavezina knjižnica in, ki se nahajata v načelstveni sobi »Učit. tiskarne«; c) učil »Šolskega muzeja«, ki so last Zaveze; d) števil in letnikov »Učit. Tovariša« izza prejšnjih let.

11. Državnega poslanca dr. Vl. Ravniharja se naprosi, da interpelira v našem ministrstvu zastran osebne zadeve nekega nadučitelja na Primorskem in da dobi istotam neke važne statistične podatke.

12. Resolucija glede stalnega nameščenja nadzornikov, ki je bila soglasno sprejeta na zadnji naši skupščini, se odpošlje naučnemu ministrstvu.

Z II. vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (3. oktobra 1912).

1. Zavezinim učiteljskim društvom se odpošlje v izpolnitev »Društveni izkaz naročnikov Zavezinih listov« v dvojniku. Kot pojasnilo k temu »Društvenemu izkazu« se sestavi agitačna kroženica, ki se da tiskati v 300 izvodih, kar naj zadostuje za nekaj let.

2. Posameznim učiteljskim društvom, ki še niso včlanjena v deželni učiteljski Zvezah, se potom posebnega dopisa nujno naroča, da nemudoma ustanove take Zveze. Dopisu se prilože pravila kranjske in štajerske deželne Zveze. Pa tudi sicer se izvrši po vodstvu vse potrebno še drugod, da pokaže Zaveza ob 25letnici svoji, da je ona res združenje pravih avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

3. Zavezinega predsednika se pooblašča, da naprosi najvišjo deželno šolsko oblast na Kranjskem, da blagovoli ob primernem času odgovoriti na Zavezine dopise, ki so naslovljene na njo. Učiteljska društva, ki se obračajo na Zavezo s prošnjami v strogo šolskih zadevah, od vodstva ne morejo dobiti potrebnega odgovora, ker od gotove strani ne dobi Zaveza nikake rešitve.

4. Zbrano gradivo za spomenico o preganjanju in zapostavljanju kranjskega naprednega učiteljstva se odstopi »Deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani«. Ta spomenica naj se nato odpošlje kranjskemu deželnemu šolskemu svetu v resen preudarek. Obenem pa naj se naprosi uredništva učiteljstvu prijaznih listov, da ponatisnejo prepis te spomenice v informacijo napredne slovenske javnosti, kako pristransko postopa krščanska »Slov. Ljudska Stranka« z denarjem pretežno naprednih davkoplačevalcev.

5. Pod okriljem naše Zaveze naj se osnuje stalni pevski zbor s samostojnim pevskim odborom, ki naj sestavi poslovni pevski red in ustanovi posebni pevski sklad. Po primerni pripravi se da v »Učit. Tovariša« informativni oklic, na Zavezno učiteljska društva pa okrožnico kot vabilo k pristopu.

6. »Učiteljsko tiskarno« se naprosi, da primerno zniža cene Zavezinih tiskovin in listov.

7. »Deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani« se sporoči potom dopisa, da naj postavi na dnevni red letošnjega glavnega zborovanja naslednjo točko: »Okrajne učiteljske konference naj se vrše glasom ministrskega ukaza še nadalje vsako leto«.

Kranjsko.

Kranj. Tukajšnje učiteljsko društvo je imelo svoje jako dobro obiskano jesensko zborovanje v četrtek dne 10. t. m. v Kranju. Kot predavatelj je nastopil profesor tukajšnje gimnazije g. dr. Šimen Dolar ter predaval o moderni fiziki. V svojem predgovoru je poudarjal gosp. predavatelj, da smo v bistvu upravičeni govoriti o moderni fiziki, ker nam je ravno ona s svojimi senzacionalnimi odkritji ustvarila novo ero v našem čustvovanju. Svoja nadaljna razmotrivanja je utemeljeval na sledeči način: Stari sistem fizike bi se dal po fiziku Plankterju iz Berlina primerjati kakli slikarski razstavi, nova fizika pa nam je ustvarila enostavnejšo sliko. Preje je bila mehanika temelj fizike, zdaj zavzema to mesto elektrika. In še en pokret v pojmovanju fizikalčnih pojavov se je zvršil. Z nekako samozavestjo so gledali stari fiziki na svoje atomsko svetovno naziranje. Zdaj skuša energetika ustvariti nov enoten pojem o svetovnem naziranju. Prirodni pojavi se razvijajo na podlagi energije. Vsota energije je v svetoljstvu konstantna, a entropija se množi. Neprenehoma se pretvarjajo različne oblike energije, kojih vir je solnce. Kakšen končen rezultat nastane, ko doseže entropija svoj višek, je tudi za modernega fizika še — nerešeno vprašanje.

Končno nam je g. predavatelj pojasnil in demonstriral na različnih modelih zrakoplovstva z monoplani (Bleriotov sistem) in biplani, dalje Katedre in Rentgenove žarke ter brezžični telegraf.

Glasna pohvala je zadonela po nad poldrugo uro trajajočem predavanju in splošna želja je, da bi objavil g. profesor svoje predavanje v Popotniku, kar je tudi obljubil.

Pri predlogih poudarja tovariš Rus, da delujejo gotovi krogi na to, da bi se odpravile vsakoletne okrajne učiteljske konference ter bi se vršile le vsako tretje leto, kajti so predrage, stanejo okrog 30.000 K, haska pa ne donajajo tistega, kakor je želeli. Čudno se mu zdi, da ravno pri učiteljstvu tako štedijo, drugod pa mečejo milijone v. Ako se hoče učiteljstvo nadalje izobraževati, mora se vedno na lastne stroške, osobito napredno, in četudi ne stoji konference na višku modernih zahtev, vendar če je nadzornik na svojem mestu, so učitelju v pedagoškem oziru v veliko korist. Kako pride ravno učiteljstvo do tega, da mu kršijo postavno zajamčene pravice. Predlaga resolucijo, v kateri naše društvo odločno protestira proti takemu postopanju.

Tovariš Luznar opozarja na dejstvo, da se še do zdaj niso nakazale draginjske doklade nečlenjenemu učiteljstvu, dasi ravno je bil ta predlog sprejet v deželnem zboru že začetkom leta. Draginja je postala neznosna, kakor občuti samec ravno tako kot oženjenec, liberalec kot klerikalec. Nadalje smo čitali, da je nakazal deželni odbor ljubljanskim klerikalnim učiteljem 50 odstotno stanarinsko doklado. Znano je, in nepristranski nadzorniki odkrito priznajo, da je vobče napredno učiteljstvo bolj na svojem mestu, kakor klerikalno in vendar je bilo le, zadnje nagajeno. Ako se to zgodi v ta namen, ker se manj briga za šolstvo in bolj za politiko, naj nam povedo, da bomo tudi mi zanjepreje zanemarjali šolo in tako bili deležni priznanj v obliki nagrad. Ako pa je to kupovanje političnega prepričanja, je nemoralno in krivično, kajti naprednjaki plačajo več davka, kakor pristaši S. L. S. Potem se Slomškarjem, ki so v meščanskem tečaju, plačajo suplentje iz deželnih stroškov, napredni učitelji morajo pa iz svojega.

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolsim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nize!

Postrežba točna!

Učiteljsko društvo protestuje proti takemu krivičnemu postopanju ter pošlje primerno resolucijo na pristojno mesto. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega okraja je zborovalo v Nabrežini dne 17. t. m. Bil je lep dan; kar 1: živega, vse je vabilo ven uživati poslednje žarke pešajočega solca pred pretečo zimo. Ob tako lepem vremenu bi bilo pričakovati, da se zberemo maldane vsi člani našega društva, vendar nas je bilo komaj polovica. Posebno mlajših članov smo precej pogrešali; gcspodičen tovarišč po razen nekaj častnih izjem sploh ni videti pri zborovanjih. Po 5—7 jih pride od dvajsetih. Res da nimajo vsi ugodnih zvez in trpe na običajni učiteljski boleznii »suši«, ali kdor ima dobro voljo in se zaveda pomena svoje stanovske organizacije, že pride. Saj je to naš edini parlament. Mnogi znajo izven društva izborna zabavljati, kot bi bil to njihov specialni posel v svesti si svojih izrednih nadarjenosti.

Pri zborovanju nam je ponovno referirala tov. gospodična Živčeva. Njo smo sicer že večkrat čuli; želeli bi, da se kdaj še katera druga in kateri drugi oglašijo in nam za varijacijo kaj podoajo. Seveda, marsikaterim, kakor smo rekli, se celo zamalo zdi priti k zborovanjem in briljirajo s svojo odsotnostjo. — Referat omenjene tovarišice »Strahovanje v šoli« je bil res izboren. Pokazala nam je mnogo iz lastne izkušnje, kar je mnogokrat več vredno od najboljšega posnetka iz kake knjige. Želimo, da nam referentinja metodični, izborni izdelani referat objavi v katerem naših stanovskih listov.

Pctem je bila daljša debata o imenovanju učiteljev s Primorskega na C. M. šoli v Trstu. Sklene se naprositi glavno vodstvo, da se v slučaju, če so primorski prosilci, ozira tudi na te. Čudno se nam zdi, da sta izmed 32 učnih oseb na tistem zavodu samo 2 učitelja iz naše dežele. Sicer uvidevamo dobro, da ima družbino vodstvo težko stališče pri imenovanju učiteljstva pri sedanjem splošnem tekmovalstvu v vseh stanovih in pri današnji borbi za kruh. Otvori se debata tudi o nameravani ustanovitvi učiteljske hranilnice in posojilnice v Gorici. Večina zborovalcev je bilo mnenja, da bi tak zavod pri današnjih razmerah pri nas ne uspeval. Ne ogrevamo se tedaj za to napravo. Če bi jo pa tovariši goriški ustanovili, ne odklanjamo podpore posameznikov. Na predlog tov. A. Pečka se je nabralo 41 K za bolnega tovariša Cernatiča v Kopru. Ostale nenavzoče tovariše se pismeno povabi, da kaj prispevajo zanj. Končno priporočaj tov. J. Strekelj večjo medsebojno solidarnost, odkritosrčnost in zaupanje, kar se soglasno vzame na znanje.

Književnost in umetnost.

Slovenska šolska Matica. P. n. gg. poverjenike prosimo, da se požurijo s pobiranjem letnine (po 4 K). Do danes so se odzvali prevzeti dolžnosti ti-le gg. poverjeniki. Koschier Pavel za Koroško; Stefančič Franc za Kočevje - Ribnica - Lašče; Rigler Fran, za Litijo; Dimnik Jakob in prof. Wester Josip za Ljubljano; Juvanc Ferdo za Postojno - Senožeče; Zavrl Valentin za Radovljico; Kocmur Marija za Gornjo Radgono; prof. Hauptmann Fran za Gradec; Zacherl Fran za Ljutomer; Sel Janko za Ptuj (desni dravski breg); Kajnik Valentin za Ptuj (levi dravski breg); Vrečko Fran za Slovenji gradec; Sumer Hinko za Šmarje; Zotter Ivan za Vransko; Plohl Fran za Gorico (mesto); Ivan Nekerman za Trst z okolico. Knjige bodo izšle že meseca decembra, zato naj se gg. poverjeniki podvizajo. Prosim!

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je izdalo zopet dve novi mladinski knjigi in sicer: A. Rapč: Mladini, II. in III. zvezek.

»Popotnik« objavlja v svoji 10. šte. to-le vsebino: 1. Dr. Ivan Lah; J. J. Rousseau kot človek in pedagog. 2. Pav. Flere: Delovna ali dejavnostna šola. (Dalje.) 3. K. P.: J. J. Rousseau, incitator seksualne pedagogike. 4. —b—: Letošnji shod nemškega učiteljstva. 5. Dr. Iv. Lah: Uvod v jožefinsko šolstvo. (Dalje.) 6. Razgled.

Casopisni vpogled. Pedagoški paberk. Šolska higijena. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Razne vesti. Mala poročila.

Odobrena učna knjiga. Naučno ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Wider Karel. »Moje prvo berilo«. Za obče ljudske šole. Ljubljana 1912. Tisk »Učiteljske tiskarne«. Cena 70 vin. Knjiga je za učno uporabo na ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Slovenski kmečki koledar za leto 1913. Izdal in založil Vekoslav Spindler, urednik v Celju. Cena 1 K, po pošti 20 v več. Novi letnik tega koledarja prinaša poleg običajne koledarske vsebine celo vrsto zanimivih, poučnih in zabavnih spisov vsake vrste ter je okrašen s pravličnimi ilustracijami.

Politiški pregled.

Državni proračun. Na seji državnega zbora dne 22. t. m. je predložil finančni minister Zaleski proračun za l. 1913. Skupni dohodki: 3.137.481.539 K, skupni izdatki: 3.137.202.566 K, torej prebitka: 278.973 K. Finančni minister je poudarjal nujno potrebo, da se odpro novi davčni viri.

Nov koroški deželni predsednik. Koroški deželni predsednik Robert pl. Hein je stopil v pokoj. Povodom vpokojitve je dobil veliki križec Franc Josipovega reda. Za njegovega namestnika je imenovan za deželnega predsednika koroškega sekcij-ski šef v ministrstvu za notranje zadeve dr. Alfred pl. Fries-Skene, ki je dobil obenem z imenovanjem za deželnega predsednika tudi dostojanstvo tajnega svetnika. Novi deželni predsednik Koroške dr. A. Fries-Skene je bil rojen leta 1870. Ko je dovršil juridične študije in bil promoviran sub auspiciis Imperatoris za doktorja prava je vstopil leta 1892 v službo pri koroški deželni vladi. Služil je nato pri namestništvu in bil kasneje poklican v ministrstvo za uk in bogočastje. Leta 1900 je vstopil v ministrstvo za notranje zadeve kot ministerijalni tajnik in služil od leta 1909 kot sekcij-ski načelnik zakonodajne sekcije notranjega ministrstva. Graška »Tagespost« za imenovanjem dr. A. Fries-Skeneja za koroškega deželnega predsednika ni prav nič zadovoljna. — Je li novi deželni predsednik prijatelj šolstva, nam ni znano.

Dr. Kramar in vojna na Balkanu. Mladočeški poslanec dr. Kramar je napisal v »Narodnih Listih« članek »Na pragu zgodovinskih dogodkov«, v katerem se peča z vojno na Balkanu in označuje stališče Čehov k tem dogodkom. Izvaja: Češka delegacija gre težkim dnevom nasproti in nanjo pade velika odgovornost za bodočnost češkega naroda. Če kdaj, danes niso na mestu radikalne fraze, prazne demonstracije in prazne deklaracije. V slučaju, da nastane iz vojne na Balkanu evropska vojna, utegne iti za našo bodočnost. Za vsakega dobrega rodoljuba velja sedaj: vse storiti, da se odvrne Avstrija od vsakega nepremišljenega koraka in da ostane zvesti zavezniki onim, ki hočejo mir vzdržati. Danes ni časa, da bi govorili o vladnih strankah ali pa o opoziciji. Danes gre za to, da se glas češkega naroda za mir na merodajnih mestih sliši. Izjaviti moramo, da ni vojna zadeva samo nekaterih višjih funkcionarjev, ampak krvava zadeva narodov, in da morajo narodi dobro vedeti, čemu svoje življenje in imetje žrtvujejo. Avstrijski narodi morajo vedeti, da gre v resnici za najvitalnejše koristi monarhije in ne za posledice kake slabe dunajske in budimpeštanske protislovan-ske politike.

Mednarodni kongres za žensko volilno pravico se leta 1913. vrši v Budimpešti, kjer se vrše velike priprave. Trgovinski minister je dovolil pripravljalnemu odboru 1500 kron podpore ter prosto vožnjo po železnica za vse udeležence kongresa. Magistrat v Pešti je dovolil 5000 K podpore. Tako generozni so Madjari nasproti zunanjemu svetu, da bi si pridobili njegove simpatije; kako pa postopajo o priliki hrvaških ali drugih slovanskih prirediteljev na železnica in drugod — dobro vemo. Na zunaj Evropejci, na znotraj Azijati.

Cuvaj najbrže kmalu pojde. Večkratne vesti, da bo konec Cuvajizma na Hrvaškem, so se vedno izkazale le kot po-božne želje. Sedaj pa so menda tudi Ogr

siti tega gospoda, ker so baje zadovoljni, da odstopi Cuvaj in da pride na njegovo mesto vojaški diktator.

Jubilejska samopomoč.

Jubilejska samopomoč. Predsedstvene in blagajniške posle našega društva je prevzel novoizvoljeni predsednik Ivan Schmeidek, učitelj na Krtini, pošta Dob pri Ljubljani.

Kranjske vesti.

—r— **Umrli** je dne 16. t. m. v Leonišču v Ljubljani vpokojeni profesor Jožef Celestina, star 68 let. Pokojnik je bil dolgo vrsto let izvrsten profesor matematike na ljubljanskem učiteljski, a je moral iti v pokoj, ker je oslepel. Pozneje mu je tudi bolela noga tako, da so mu jo morali odrezati. Profesor Celestina je za Močnikom preskrbel Slovincem nekaj učnih knjig v matematiki. Ob svoji mučni bolezni se je še pred smrtjo spomnil C. M. D. ter ji volil 50 K. — Bil je res izboren pedagog, odločno naroden, napreden in značajan mož. Bodi mu blag spomin!

—r— **V kranjskem šolstvu** se gode čudne reči. Zavladale so prave turške razmere. Več povemo prihodnjič!

—r— **Uradna okrajna učiteljska konferenca za Radovljiki okraj** se vrši letos dne 7. decembra na Jesenicah. Poleg običajnih točk sta na dnevnem redu še sledeči temi: 1. »Zgodovina in zemljepis kot celota v ljudski šoli z ozirom na moderne sedanje zahteve.« 2. »Nemščina kot učni predmet v ljudski šoli.«

—r— **Ljudsko šolstvo.** Učiteljica Angela Kuhelj v Mokronogu ima zaradi bolezni dopust ter je na njeno mesto imenovan za suplenta Ivan Stegovec, bivši suplent v Čadežu. Na mesto učitelja Maksa Tschinkel, ki je v svrhu študij na dopustu, je imenovan za suplenta v Koprivniku abs. učiteljski kandidat Adolf Schwehla in na mesto učitelja Henrika pl. Turzanskega, ki je dobil v svrhu študij dopust, za suplentinjo v Dolgi vasi absolvirana učiteljska kandidatinja Ema Hönnigmann. Nadučitelj Ivan Polak v St. Vidu pri Zatičini je dobil zaradi študij dopust ter ga bo nadomeščala bivša suplentinja pri Sv. Križu Marija Ditinger. Na mesto učiteljice Ivane Jager, ki ima zaradi študij dopust, je imenovana za suplentinjo v Zagorju absolvirana učiteljska kandidatinja Olga Zajec. Absolvirani učiteljski kandidati Ludovik Gornik je imenovan za provizoričnega učitelja na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški. Na ljudskih šolah so imenovani: Franc Trošt za učitelja v Hrušici; Ivan Tavčar za nadučitelja na Brdu; Pavla Dežman za učiteljico v Gorjah; Viljem Mazi za učitelja in Adela Martinc za učiteljico v Dobropolje; Friderik Sadar za učitelja v Koroški Beli; Makso Kalan za nadučitelja in Marija Pleško za učiteljico v Nadanjem selu; Ivan Pirnat za nadučitelja v Mokronogu; Albin Sajovic za učitelja v Mirni; Aleksander Jeločnik za učitelja, Kristina Šatler in Marija Babnik-Rajar za učiteljici v St. Vidu pri Ljubljani; Marija Uršič za učiteljico v St. Vidu pri Vipavi.

—r— **Umrli** je v Ljubljani 27 let stara Roža Petričeva, učiteljica v Dvoru pri Žužemberku.

Štajerske vesti.

—š— **Za začasne učitelje**, oziroma suplente na ljudskih šolah so imenovani: Cander Davorin in Hofbauer Vekoslav za Dol pri Hrastniku, Krpač Rudolf za Slovenjgradec (okolica), Pejcha Ignacij za Cirkovce, Sorčan Erno za Rajhenburg, Šorn Stanko za deško okoliško šolo v Slovenski Bistrici, Vizjak Adolf za Ljubečno in Zdošek Anton za Gornji Grad.

—š— **Poročil** se je Vekoslav From, učitelj iz St. Lenarta v Slov. Goricah, z gđčno. Liziko Zemljičevno iz St. Lenarta. Čestitamo!

—š— **Oslovski kašelj** je začel razsajati v Dobju pri Planini v kozjanskem okraju. Lotil se ni samo otrok, ampak tudi odraslih. Umrle so za tem kašljem že tri osebe. Uvedene so stroge zdravniške odredbe.

—š— **Graški študentje** pregnali profesorja na univ. Visokošolci, ki študirajo pravno vedo na graški univerzi, imajo prav posebno piko na profesorja dr. Jo-

sipa Schumpetra, ki uči narodno-gospodarsko vedo. Prišel je šele lansko leto na vseučilišče, a vkljub temu je že zagrenil marsikateremu študentu veselje do pravne vede. Graški visokošolci niso zadovoljni z njim zaradi njegove strogosti in so mu naredili veliko demonstracijo. Ko je začel predavati, so začeli žvižgati, ropotati in tako kričati, da je vseučilišče zapustil. Prihiteli rektor dr. Zoth je na pritožbe visokošolcev odgovoril, da so njihove tožbe upravičene, da je bil Schumpeter imenovan v Gradec proti volji profesorjev pravne fakultete in da bo skušal dijakom ustreči. Dijaki so posebno proti temu, da bi jih Schumpeter še nadalje pri skušnjah izpraševal.

—š— **Javna zahvala.** Gospodu Radoslavu Knafliču, nadučitelju na Gorici in tajniku občine Kokarje, ki ga je bil občinski odbor lani imenoval svojim občanom, se ob njegovi preselitvi v Dobje izreka na podlagi sejnega sklepa za njegovo tukajšnje desetletno neumorno in plodnosno delovanje v šoli in pri občini tem potom javna zahvala ter mu kličemo srčni zбоgom! Ohranite tudi Vi nas v dobrem spominu. Županstvo občine Kokarje, dne 13. oktobra 1912. Župan J. Melavc. — Krajni šolski svet na Gorici, dne 13. oktobra 1912. Načelnik: Franc Cajner.

Tržaške vesti.

—t— **Ruski kružok v Trstu** otvarja tudi letos tečaje za poučevanje slovanskih jezikov. Predavala se bo slovenščina, ruščina, češčina in srbohrvaščina. Pouk se vrši dvakrat na teden v večernih urah. Šolnina znaša 4 K mesečno. Oni, ki se žele udeležiti tega ali onega tečaja, naj se prigrase na vpisovalni poli pri vratarici »Nar. doma« ali pa pri slugi »Slovenske Citalnice«. Posamezni kurzi se otvorijo takoj, čim se prigrasi vsakemu vsaj 10 članov. Čas in kraj poučevanja se naznanja v »Edinosti«. — Odbor prijazno vabi tržaške Slovence, da se uče slovanskih jezikov, katerih znanje je velike važnosti zlasti za naše mesto.

—t— **Pouk v novi šoli pri Sv. Jakobu** se je začel pretekli ponedeljek ob 8. zjutraj.

—t— **Otroški vrtec CM. podružnice pri Sv. Jakobu.** Z dovoljenjem c. kr. namestništva se je otvoril otroški vrtec pri Sv. Jakobu na stari policiji. Za voditelja je imenovan tov. Vinko Engelman, za učiteljico-vrtnarico Vera Ponikvarjeva, nečakinja vrtnarice prvega otroškega vrtca CMD pri Sv. Jakobu. Slovenski starši! Vaša iskrena želja se je izpolnila. Sedaj imate poleg slovenske šole še otroški vrtec. Pošiljajte svoje otroke samo v slovenske šole, podpirajte pa tudi Ciril-Metodovo družbo, ki tako materinsko skrbi za vaše otroke!

—t— **Slovenščina — obligatna.** Namestništvo je izdalo novo naredbo, s katero je v tukajšnjih meščanskih in ljudskih šolah za Slovence pouk v slovenščini smatrat za obligaten.

—t— **Meščanski kurz.** Na prošnjo tržaškega učiteljskega društva je ministrstvo dovolilo meščanski tečaj (II. skupina), ki ga vodi dr. Mrhar. Tečaj se vrši v prestorih c. kr. pripravljalnice za srednje šole in je od tržaškega učiteljstva naravnost mnogobrojno obiskan.

—t— **Razpisane štipendije.** Razpisana je štipendija Alojzija Antona Rustnija (B) za visokošolske študije v znesku 700 K. Pravico imajo do ustanove ustanoviteljevi sorodniki, oziroma podpore potrebni dijak iz pazinskikega okraja. Prošnje tekom štirih tednov po 7. oktobru t. l. c. kr. namestništvu v Trstu. — Razpisane so štiri štipendije po 200 K iz ustanove škofa Jurija Dobrile. Pravico do njih imajo gimnazijci slovanskih staršev, ki so rojeni v tržaško koprski škofiji. Prošnje do 15. novembra škofiškemu ordinarijatu v Trstu.

—t— **Politično društvo »Edinost« v Trstu** je imelo v nedeljo svoj občni zbor. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od monarhije Slovanom pravično politiko, zahteva, da se na Hrvaškem povrnejo konstitucionalne razmere in pričakuje nadalje od odločujočih faktorjev v tej monarhiji, da v nobenem slučaju ne bodo oteževali borbe krščanskih narodov iz turškega robstva zapričele svobodne jugoslovanske države proti več nego petstoletnemu sovrazniku, temveč da bodo to borbo podpirali s svojimi simpatijami.